

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De obligatione adinuicem parentum coniugumve, ac filiorum deu
fratrum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

constaret quod ipse voluit, vt filius in partem suā legitimē eas haberet.

CAPVT IV.

De obligatione ad inuicem parentum, coniugum ve, ac filiorum, seu fratrum.

S V M M A R I V M.

- 44 Obligatio inter virum & vxorem p̄sertim ad subiectionem & reuerentiam mutuam.
- 45 Aliquot modi quibus vxor contra talem obligationem mortaliter peccat.
- 46 Explicatio difficultatis: An vxor tenatur sequi virum mutantem domicilium.
- 47 Modi quibus vir peccat mortaliter contra propositam obligationem.
- 48 Obligatio alendi vxorem.
- 49 Obligatio fratris subueniendi fratri, & filius ipsius.
- 50 An ea possit impedire in illo religionis ingressum, explicatur distinctione.

44

CVM vir & vxor indiuiduum vitæ consuetudinem societatemque incant ex l. i. ff. de ritu nuptiarum, & ex illud, de præsumptionibus, efficianturque duo in carne vna, ex cap. 19 D. Matthæi, dubium non est quin debeant non tantum interno actu, sed externis etiam amoris signis se inuicem honorare, propriosque defectus mutuo tolerare, ac sibi subiectionem & reuerentiam mutuam exhibere: potissimum autem vxor viro: quia licet hic in illam non habeat dominium politicum: habet tamen dominium quoddam naturale, secundum quod superior illius est atque caput, prout ab Apostolo dicitur in priori ad Corinth. cap. 11. Ad quod facit quod prima mulier formata sit non de pede, quia non debet esse ancilla, nec de capite, quia non debet esse domina: sed de latere tanquam focia data viro suo, vt ex Magistro sententiarum habet D. Anton. 3. part. i. tit. 14. cap. 9. §. 1. versu, De conuersatione coniugatorum. Et quamuis quod ad debitum coniugale attinet, ea ius æquale habeat cum marito (vt enim vxor potestatem sui corporis non habet: sed vir: ita nec vir potestatem sui corporis habet, sed mulier, ex Apostolo in præced. cap. 7.) id tamen non impedit, quominus in aliis, præsertim ex gubernatione domus, ius superioritatis penes maritum resideat, ex D. Anton. in initio citati paragraphi. Quocirca si vir vxori debeat reuerentiam, eandem vxor viro multo magis præstare tenetur. Cuius rei egregium exemplum dedit B. Virgo ex D. Luca cap. 2. sub finem, cum filium reperiens in templo dixit: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego, &c. præposuit enim sponsum honoris gratia. Sara item cum de marito suo Abraham ageret, vocauit illum dominum: inquit, Et Dominus meus vetulus est, Gen. 18.

Efficitur præterea ex dictis vxorem teneri obediri viro in iis in quibus ipse superior est: qualia sunt quæ pertinent ad bonos mores & familiæ gubernationem: quod notat Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 20. Ad quod faciunt quæ ex D. August. habentur apud Gratianum in cap. Est ordo, in cap. Hæc imago, in cap. Satis, in cap. Mulier, & ex D. Hieronymo in cap. Cum caput, 33. quæst. 5.

Obligatio vxoris erga virum.

SECTIO I.

45

ATque his congruenter, pro praxi in particulari dicendum videtur, quod ad vxorem attinet, in ordine ad virum eam peccare mortaliter, si debitam huic subiectionem præstare contemnat: aut in re graui non obediat præcipienti aliquid eorum in quibus ipse est superior: aut si suis rixis ac verbis maritum prouocet ad blasphemiam, sciens, aut scire debens ipsum ex talibus, taliter prouocatum iri: hæc Nauar. habet in cit. num. 20. vers. 6. & 7. Quibus adde si maritum peruiat, nisi id faciat defendendo se cum debita moderatione, alioqui enim grauem illi infert iniuriam ob superioritatem. Sequitur etiam ex prædictis, quod cum ad virum pertineat gubernatio domus, rerumque administratio, peccet vxor si contra expressam vel tacitam voluntatem illius, aliquid notabile expendat, etiam in elemosynis: nisi paraphernalia, id

est, bona aliqua ultra dotem habeat, vel artem multum lucrifera, vt loc. cit. expressit D. Anfo. & explicuimus tractantes de elemosyna in lib. 4. num. 276.

Sed petes; An mortaliter peccet vxor, si virum suum nolit sequi cum ex vna ciuitate migrat in aliam, in qua vult eam ducere, mutando domicilium. Ad quod respondetur affirmatiue, iuxta ea quæ traduntur in verbo vxor Syl. est. quæst. 8. Armilla §. 6. Tab. quæst. 2. Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 20. vers. 5. & Couar. cum aliis in Epitome 4. Decretal. part. 2. cap. 7. in princip. nu. 5. Intellige autem nisi maritus fecerit antea pactum cum vxore de domicilio non mutando. De qua re dicitur plenius in seq. lib. 31. num. 309. & 310. Hæcque quoad vxores in ordine ad viros dicta sint.

Obligatio viri erga vxorem.

SECTIO II.

QUOD vero ad maritum spectat in ordine ad vxorem, ex supradictis consequens est peccare mortaliter maritum (quod Nauar. expressit in cit. cap. 14. num. 19.) qui indiscretus & sine causa valde rationabili, percutit vxorem, et si negandum non est quin si huius defectus id postulerent, maritus qui caput est illius, ex priori ad Corinth. cap. 5. possit vique ad verbera in vxoris castigatione procedere: iuxta ea quæ tradunt D. Anton. 3. part. i. tit. 14. cap. 9. §. 1. vers. Secundo modo debet, & in verbo vxor, Syluelter quæst. 3. Armilla §. 2. & Tab. quæst. 2. Ait autem Sotus in 5. de iustit. & iure, quæst. 2. art. 2. ante solutionem argumentorum: quod nisi grauis vrgeat necessitas dedecus sit viro. adeoque nefas, tali iure vti. Curandus enim est vxorum honor, nec ad castigationem veniendum est, nisi tales sint earum mores, vt recta ratio dicat, ipsas esse puniendas. Rursus consequens est mortaliter peccare maritos, si asperè tractent vxores tanquam seruas (quod Nauar. habet in eodem num. 19. vers. 3.) easque afficiant iniuriis de se aptis ad infamandum, etiam si ipsi non habeant infamandi animum: si quidem sequatur infamia, vel probabile illius periculum. Item animo inferendi illis notabilem iniuriam, si profunda verba contra eas proferant: quantumuis ea non sint iniuriosa sua natura, multo magis vero si talia sint quæ lædant ipsarum honorem, & innuant fidem violatam.

Amplius mortaliter peccant viri qui absque legitima causa vxores impediunt, aut occant quæ piis exercitiis, quæ ipsæ solent facere sine præiudicio eiusdem viri & administrationis domus: aut etiam ab obseruatione præceptorum siue Dei siue Ecclesiæ: vt g. ab audiendo sacro diebus festis, à communionem in Paschate, &c. Quod etiam Nauar. loco cit. ver. 1. expressit. Idem iudicium est, si nolit vxorem alere, iuxta Syluelter in verbo Alimentum, quæst. 1. vers. 3. & D. Anton. in memorato §. 1. ver. 1. Quod intellige, nisi ex impotentia excusetur: vt D. ipse Anton. admonet. Intellige etiam, quod Thomas Sanchez in lib. 9. de matrimonio, disp. 4. quæst. 2. tractat. aliis abunde citatis, nisi vxor propria temeritate recedat à contortio viri, sine huius culpa. Nam vxor debet esse in viri obsequio, ex cap. Hæc imago, 33. quæst. 5. Vnde si obsequium debitum præstare nolit, non accipiet alimentum sibi debitum. Quod si vxor recedat culpa viri, vt ob ipsius seuitiam, alenda est ab illo: quia cum tunc non vxoris, sed viri culpa tribuendum sit, quod illa non sit in huius obsequio, perinde censendum est, ac si reuera esset in obsequio. Quod si vtriusque culpa sit, addu memoratus auctor ibid. num. 24. attendendum est, cuius sit vltima, vt si vxor culpa quidem sua recessit, sed penitentia ducta redit ad virum, is nolendo eam recipere causam dare censetur separationi, & ideo teneri ad alimenta. Item si vxor inculpatæ quidem ob mariti seuitiam recessit, sed maritus ei cautionem sufficientem offert de seueritate in posterum iuauis tractationis; ita vt prudentis iudicio non habeat causam iustam recusandi oblatam conditionem, ipsaque nihilominus recusat; ei vir extra confortium suum existenti, non tenebitur alimenta tradere. Intelligi adhuc idem debet nisi dos promissa sit, nec soluta. De qua re idem Sanchez plenius in sequent. disput. 5. De eadem autem commodior locus dabitur in seq. lib. 31. qui erit de matrimonio.

Obligatio

Obligatio fratrum ad invicem.

SECTIO III.

49. DE hac iuxta tradita ab Azorio 2. par. suæ summæ lib. 2. cap. vlt. habendum est pro documento: fratrem fratri indigenti debere alimenta præbere. Quod satis patet, cum egestas fuerit extrema vel quasi extrema seu grauis; nam & extraneis taliter indigentibus subsidium debetur ex lege misericordiar; sed difficultas est, an etiam teneatur cum egestas fuerit tantummodo, eo quod conuenienter conditioni sui generis & familiæ viuere non possit. Cuius partem affirmantem idem author merito tenet tanquam consentaneum ei, quod ex communi sententia Iuris peritorum habet Panorm. ad cap. Peruenit, De arbitris, num. 1. fratrem debere fratri alimenta, & sorori dotem, quæ loco alimentorum succedit. Pro eadem quoq; facit, quod ratio æquitasq; naturalis postulet, vt frater fratri subueniat, nõ solum charitatis lege, quæ etiam extraneo simpliciter, aut grauius egredi debemus pro ut possumus subuenire: sed ratione quoque pietatis erga sanguine coniunctos exercendæ, vt succurrat indigentibus necessariis ad agendam vitam, quæ deceat hominem suæ conditionis, qui alioqui futurus sit cæteris ludibrio.

Quæ ratio procedit siue fratres sint ex utroque parente, siue ex altero tantum, ex eod. ibid. quæst. 2. In quibus sequentibus addens fratrem ab ea obligatione non liberari: quod frater indigeat sua culpa: siue, quia consumpsit dissipauitque bona sibi à patre tradita, quibus poterat se commode alere: siue quia pater illi exheredauit. Nam hæc non obstant quin vere indigeat, nec habeat unde uiuat: ac consequenter quin ex fraterna pietate subueniendum sit ei, si nequeat aliunde sibi de necessariis prouidere. Quod vero ille deinde docet Clericum prædictæ obligationi satisfacere posse, ex redditibus sui beneficij tractandum erit, cum agatur de beneficiis Ecclesiasticis lib. 30. tract. 3. Atque quod de fratribus dictum est, idem ait dicendum esse de nepotibus ex fratre, vel ex sorore: quia id ex naturali æquitate eis debetur, cum non habeant unde sustententur.

50. Questionem autem; An teneatur quis ab ingressu religionis abstinere ob indigentiam alimentorum quam frater, aut soror patiuntur, censet explicandam distinctione: vt si necessitas sit extrema, aut quasi extrema, seu per quam vita fratris, vel sororis periclitetur, debeat ea durante abstinere à tali ingressu, qui solum est consilij; quia si aternæ indigentia in ea subuenire teneatur iure naturali, cuius præceptum negligi non potest, vt consilium impleatur. Non debeat vero, si necessitas non sit valde grauis, vt cum frater vel soror solum indiget bonis necessariis ad statum & honorem dignitatemq; suam tuendam ac cõseruandam; nisi forte aliquibus circumstantiis concurrentibus, inde sequeretur tantum scandalum aut commode damnum, vt prudentis arbitrio cedendum esset tempori, & talis ingressus omnino differendus: quod raro contingere potest: sicut & illud propter quod idem author ait ingressum posse egredi perita licentia, etiam non obstantia: nempe si frater perinde egreat illius subuentione, ac si vellet se suspendio, aut præcipio necare, nec quisquam esset qui ab eo vitæ periculo ipsum eripere vellet.

CAPVT I

De obligatione parentum & filiorum aliorum, quam carnalium.

SVMMARIVM.

- 51 Obligatio mutua pædagogorum, & puerorum eis commissorum.
- 52 Magistrorum obligatio ex charitate erga discipulos, & specialis imposta Doctoribus iuris, & medicis.
- 53 Specialis imposta Doctoribus Theologiae.
- 54 Peccata mortalia que contra iustitiam magister committit, in ordine ad suos discipulos.
- 55 Casus in quibus discipuli mortaliter peccant.
- 56 Obligatio tutorum & curatorum, contra quam ipsi peccant mortaliter in tribus casibus.
- 57 Obligatio dominorum & seruorum.

- 58 Casus in quibus contingit dominos peccare mortaliter in ordine ad seruos.
- 59 Casus in quibus seruos contingit peccare mortaliter in ordine ad dominos.
- 60 De domini obligatione subueniendi famulo egrotanti.
- 61 De obligatione soluendi eidem mercedem.
- 62 De obligatione domini, respectu delicti famuli.
- 63 De obligatione simili defendendi dominum suum.
- 64 Obligatio Principum erga populo sibi subditos, & horum erga illos.
- 65 Potestas precipiendi in Principe, quæ.
- 66 In quibus Princeps communitè peccet mortaliter.
- 67 Obligatio ad inuicem patrum & filiorum in spii italium.
- 68 Obligationes particulares Curatorum.
- 69 Obligationes particulares Episcoporum.

NITIO huius statum annotauimus hoc præcepto præter parentes, & filios carnales obligari quosdam alios, de quibus sigillatim aliquid dicendum est. Primo quidem de iis, quorum alij aliorum priuatam curam gerunt. Secundo, de iis quorum alij alios ciuilitè gubernant. Tertio, de iis, qui filij vel parentes sunt spirituales.

SECTIO I.

De obligatione ad inuicem eorum quorum alij aliorum curam gerunt.

IN horum numero ponuntur magistri & ipsorum discipuli: tutores item & curatores, ac pupilli ipsis commissi: & denique domini & serui.

De obligatione magistrorum & discipulorum §. I.

ATque de magistris illud notandum est: quosdam eorum esse quibus committitur à parentibus cura puerorum in iis, quæ pertinent ad bonos mores, & pædagogi ex eo dicuntur, quod pueris semper adesse debeant. Tenentes igitur parentum locum, grauissime peccant dissimulando talium puerorum delicta, nec gerendo curam debitam illorum in iis quæ ad suum officium pertinent, vt potissimum pertinere censentur; instructio in bonis moribus, ac pietate Christiana, & in literis promotio: in quibus tanta ac talis potest esse ipsorum negligentia, vt mortaliter delinquant. Atque ad cohibendum puerum sibi commissum non oburgatione tantum, sed eadem verberibus si opus sit ad emendationem, vt poterunt: iuxta ea qua tradit Socrus li. 5. de iust. & iure, qu. 2. art. 2. Quod intellige, ex eodem ibidem, nisi ob illorum ætatem, vel alias qualitates id ipsis fas non sit; aut dummodo in hoc non excedantur consueti limites, nec facultas, seu beneficium eorum à quibus tacitam vel expressam habent puniendi potestatem.

Ij vero qui sub pædago sunt peccare possunt, si ei debitam reuerentiam non exhibeant: & in rebus ad bonos mores pertinentibus inobedientes sint. Nam ipse gerit vicem parentum, eis que succedit in cura, quam iure naturæ habere debent educationis filiorum. Qua de causa iidem parentes male faciunt tractantes pædagos tanquam famulos, cum inde fiat vt pueri, ipsos facile perinde vt reliquos famulos, contemnant.

Alij autem magistri sunt, qui proficuntur grauiores scientias, quibus non incumbit quidem tanta cura rectæ institutionis suorum scholasticorum, quos supponunt iam esse institutos, aut ab aliis institutos; tamen tenentur saltem ex charitate non nunquam aliquid inter legendum interponere, quo in bonis moribus eisdem scholasticos suos promoueat; & procurare de prauorum emendatione, iuxta præceptum de correctione fraterna, quo ad id tenentur plusquam cæteri communitè, ob rationem nonnullam quam habent patris, ob quam etiam ipsis reuerentia specialis debetur. Aduertant autem qui ius ciuile, aut medicinam docent ipsos mortaliter peccare, si ad suas prælectiones scienter admittant Religiosum, Presbyterum aut Clericum dignitate Ecclesiastica præditum. In eo enim cooperantur peccantibus mortaliter transgressione præcepti quo in cap. vlt. Ne Clerici vel Monachi; iidem Religiosi, Presbyteri & Clerici sub excommunicatione ipso facto incurrenda, prohibentur ta-

REGINAL
RACIS
PRO P
EV